

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Oponentský posudek bakalářské práce Kateřiny Zikmundové

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Štichauer, PhD.

Oponent: PhDr. Olga Nádvořníková, PhD.

Ústav románských studií FF UK

Název bakalářské práce: Přechylování jmen ve francouzštině – sociolingvistické aspekty

Obsah práce. Tématem předkládané bakalářské práce je přechylování jmen ve francouzštině. Název práce naznačuje, že bude problém uchopen ze sociolingvistického hlediska, v práci je však čistě lingvistická analýza zastoupena stejnou měrou jako výklady sociolingvistické.

Formální náležitosti práce a její úprava. Předkládaný text respektuje požadavky na rozsah tohoto typu akademické práce a je přehledně členěn pomocí desetinného třídění. Vlastní jazyková úprava práce je však velmi nedostatečná – text obsahuje průměrně dva až tři překlepy a jazykové chyby na každé straně, a strana 9 dokonce úplně chybí. Příklady chyb: str. 14 – chybějící čárka před *a přestože, professionnelle, proffeseur, e významu*, chybějící tečka za poznámkou č. 15, *feminin, milenku* místo *milenka*, str. 15 – mezery navíc před čárkami v příkladech (tento problém je systematický, vznikl prostým zkopírováním příkladu z korpusu InterCorp bez korektury, viz také str. 34), syntax na hranici srozumitelnosti kvůli vkládání příkladů mezi podmět a přísudek (na této straně 2x, podobně na stranách 12, 21, 26, 29), *asspekt*, str. 16 – *Ingénieux* místo *ingénieux*, str. 17 – *Dictionnaire étymologie, Naproti mají* místo *Naproti tomu mají* atd. Do textu pronikly některé interference z francouzštiny (*favorizovat* – str. 25, 26, 41 atd.) a některé jevy mohou ztěžovat porozumění textu, např. vynechání slova (str. 29 – *pokud je dotyčná forma pro jiný předmět...*) nebo anakolut (str. 25 a 27).

Opomenutí můžeme pozorovat také na vnitřních odkazech v práci (v pozn. 66 a 67 na str. 34 autorka odkazuje na oddíl, který v práci neexistuje) a na odkazech bibliografických, např. Chatard 2005 (str. 13) a Moreau 2001 (str. 21) nejsou uvedeny v seznamu bibliografie na konci práce. Některé další jevy také naznačují, že autorka dostatečně nezvládla úzus bibliografické normy, např. na str. 23 v pozn. 44 uvádí sekundární citaci, nebo opakuje stejný bibliografický odkaz tam, kde by se mělo využít odkazu pomocí *ibid.* (str. 17, str. 22). V odkazech na poznámky pod čarou pak nerespektuje český typografický úzus a uvádí číslo poznámky před interpunkčním znaménkem, nikoli za ním (str. 10 aj.).

Hodnocení obsahu práce. Práce shrnuje základní informace o jazykové politice týkající se přechylování ve čtyřech frankofonních zemích a autorka je schopna jednotlivé přístupy zdařile syntetizovat a porovnávat (např. na str. 27 nebo 34). Shrnuje také základní argumenty odpůrců feminizace názvů povolání a komentuje je. Při těchto výkladech využívá bibliografických zdrojů nejen francouzských, ale také např. kanadských. Rovněž v čistě lingvistických výkladech prokazuje autorka schopnost vybrané zdroje syntetizovat a jasně a přehledně prezentovat (např. výklad o polysémii/homonymii na str. 17 nebo o rodu na str. 20 a 31-32). Velmi přínosná jsou např. porovnání výskytu některých výrazů ve starých slovnících francouzštiny (str. 37-38).

Základní problém práce tedy nespočívá v tom, že by autorka neměla potenciál pro (socio)lingvistickou analýzu, ale v tom, že si jednoznačně nezvolila výzkumnou otázku, na niž chce nalézt odpověď, a následně metodologii, kterou pro její zodpovězení použije. Práce tak naznačuje sondy do čistě lingvistického (a korpusového) i do sociolingvistického výzkumu, ale žádný z nich není kompletní. V úvodu na str. 8 autorka naznačuje, že cílem práce bude odhalit klady feminizace názvů profesí, ale neříká, jakým způsobem by tento výzkum chtěla realizovat. Absence hypotézy vede také k tomu, že jsou v práci roztroušena různá konstatování nepodložená žádnou analýzou ani daty (str. 35 dole nebo str. 39 dole – na základě jakého výzkumu autorka konstatuje, že „v současné francouzštině jsou živé tvary *une auteur*, resp. *auteure* a *autrice*“?). Vyústěním celé práce je pak závěr o rozsahu pouhých dvou odstavců, přičemž první z těchto odstavců navíc není závěrem celé práce, ale pouze korpusové sondy, která byla provedena v předcházející kapitole.

Pokud by si autorka bývala zvolila sociolingvistický výzkum, bylo by možné akcentovat problematiku jazykové politiky a jejího dopadu na jazykový úzus; v praktické části by pak bylo bývalo možné vybrat několik nejproblematictějších a nejvíce diskutovaných tvarů a analyzovat je buď pomocí dotazníků (např. i v Google Docs), nebo na základě velmi cílených korpusových sond do nejsoučasnějších textů (např. deníku *Le Monde* nebo různých blogů pomocí WebCorpu).

V případě čistě korpusové analýzy by bylo nutné zvolit vhodný korpus a popsat jeho vlastnosti, tj. jeho reprezentativnost pro vybranou výzkumnou otázku. Korpus totiž rozhodně není možné chápat jen jako „zásobárnu příkladů“, aniž bychom vzali v potaz jeho rozsah a složení z hlediska žánrů a stáří textů. Autorka se u použitých korpusů pokouší uvádět alespoň údaje o velikosti korpusu (pozn. 70 na str. 37 k FRANTEXTu nebo pozn. 4 na str. 10 k InterCorpu), avšak nebere v úvahu, že např. relativně málo rozsáhlý paralelní korpus InterCorp, jehož jádro je tvořeno (nikoli nejnovějšími) beletristickými texty, není vhodný pro tak specifickou lexikální analýzu, jako jsou současné tendence v přechylování.¹ Kromě toho nebere autorka v úvahu ani další faktory ovlivňující složení tohoto korpusu a bez dalšího komentáře uvádí příklady i z publicistických textů v InterCorpu, které jsou z větší části překlady z angličtiny, a nemusejí tak nutně odrážet reálný úzus v současné francouzštině (str. 15). Jak bylo řečeno výše, pro tento výzkum by byly vhodnější autentické francouzské publicistické texty, analýza by však musela být systematická, nikoli pouze „namátková“, jak uvádí autorka na str. 41. Metodologicky zdařilejší je sonda do vývoje užití vybraných tvarů v korpusu FRANTEXT (str. 42-49): autorka formuluje hypotézu a následně ji ověřuje. V komentáři k výsledkům uvedeném v Závěru práce je pak třeba ocenit vědeckou poctivost, s níž autorka poukazuje na faktory, které mohou získané výsledky relativizovat.

Předkládaná bakalářská práce splňuje základní nároky kladené na tento typ akademických prací. Vzhledem k výše uvedeným výhradám a připomínkám jsem však nucena navrhnout hodnocení **dobře**.

V Praze dne 17. 6. 2013

PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.

¹ Jen terminologická poznámka: na hlavní liště vyhledávače v InterCorpu je uveden rozsah korpusu v počtu „pozic“, tj. slov a interpunkčních znamének včetně; údaj u FRANTEXTu uvádí pouze počet slov, nikoli pozic, jak autorka zmiňuje na str. 43.